

FRIEDRICH SCHILLER

WILHELM TELL

Adaptare în proză de Mircea Georgescu

ANDREAS PRINT

CUPRINS

Biografie / 7

Capitolul I / 11

Capitolul II / 29

Capitolul III / 60

Capitolul IV / 92

Capitolul V / 126

Biografie

ohann Christoph Friedrich von Schiller (n. 10 noiembrie 1759, Marbach am Neckar, Baden-Württemberg – d. 9 mai 1805, Weimar), înnobilat în 1802, a fost un poet și dramaturg german.

Tatăl său, Johann Kaspar Schiller, militar de carieră, servise ca felcer în armatele bavareză, franceză și austriacă. Cu banii economisiți, se retrage și se stabilește în orașelul Marbach din ducatul Württemberg, unde se naște Friedrich. La început practică chirurgia, apoi reia cariera militară, intrând în armata württembergheză, pentru ca mai târziu să devină administrator al grădinilor curții ducale.

În 1773, la vârsta de 14 ani, tânărul Schiller este înrolat, din ordinul ducelui Karl Eugen și împotriva voinței lui, în Academia Militară, instituție cu spirit cazon, unde se va forma spiritul rebel al viitorului poet.

Aici începe studiul medicinei, devenind, în 1780, medic militar al unui regiment din Stuttgart, pe care-l părăsește în septembrie 1782, în urma unui conflict cu ducele Karl Eugen.

Încă din adolescență se simțea atras de literatură, în special de genul dramatic, lecturile preferate fiind Shakespeare, J.J. Rousseau și poeții germani aparținând mișcării *Sturm und Drang* (*Furtună și Avânt*). Acest curent romantic german, manifestat în literatură și muzică, exprima revolta împotriva ordinii existente și a influențat începuturile literare ale lui Schiller, dar și ale lui Goethe.

În 1781 Schiller publică drama *Die Räuber* (*Hoții*), reprezentată, în ianuarie 1782, la Teatrul Național din Mannheim. Povestea celor doi frați cu caractere diferite excelează prin ilustrarea unor pasiuni puternice pe fundalul luptei dintre două morale și de două ideologii. Cu toate reticențele și opreliștile autorităților, succesul la public al piesei este răsunător și depășește cu repeziciune granițele ducatului. Datorită ideilor cuprinse în piesa *Hoții*, Schiller va primi, în 1792, titlul de cetățean de onoare al Republicii Franceze.

La scurt timp el publică o *Antologie*, în care apar mai multe poezii cu caracter radical și este silit să părăsească ducatul, fiind găzduit de un prieten din Thüringen.

Reîntors, în anii 1783-1784 este numit poet al teatrului din Mannheim, unde pune în scenă piesele sale *Conjurația lui Fiesco* și *Intrigă și iubire*, aceasta din urmă înregistrând din nou un succes răsunător.

Editează revista *Rheinische Thalia* în care publică, în anul 1785, poezia *Zur Freude* (*Către bucurie*, cunoscută sub numele de *Odă bucuriei*). Aceasta va fi transpusă muzical de Beethoven în finalul Simfoniei a IX-a, pentru ca două secole mai târziu, în anul 1985, să devină imnul oficial al Uniunii Europene.

În 1787 definitivează drama *Don Carlos*, care va fi publicată și pusă în scenă în același an. „*Dați libertate gândirii*“, replica marchizului de Posa, sintetizează noul principiu călăuzitor al năvalnicului poet de odinioară.

În 1789 este numit profesor de istorie la Universitatea din Jena, dar acest post nu-i va aduce decât venituri sporadice. În 1790 se căsătorește cu Charlotte von Lengefeld și vor avea patru copii (doi băieți și două fete), primul fiu, Karl, fiind născut în 1793. Pentru a face față noilor sarcini, muncește mult și se îmbolnăvește, devenind incapabil să-și continue proiectele și să asigure veniturile necesare întreținerii familiei. Salvarea vine de la prințul moștenitor de Augustenburg – Schiller îi va dedica mai târziu lucrarea *Scrisori despre educația estetică a omului* – care, alături de un aristocrat danez, îi va fixa o rentă pentru următorii trei ani.

În 1794 editează publicația *Die Horen*, o revistă literară, filozofică și istorică, concepută conform concepțiilor lui Schiller, în care acesta

interzice publicarea problemelor religioase sau politice. Colaborarea lui Goethe la revistă marchează și începutul prieteniei celor doi scriitori. Deși erau personalități artistice profund deosebite, prietenia celor doi va rămâne unică în istoria literaturii. Schiller mărturisea la un moment dat că „față de Goethe, eu sunt o pușlama poetică“, iar Goethe avea să constate mai târziu că el și Schiller constituie fiecare „oarecum jumătatea celuilalt“.

Revista își încheie apariția în anul 1797. Scăpat de sarcina redacției, Schiller se întoarce la creația dramatică. Astfel, în 1799 apare trilogia *Wallenstein*, urmată de *Maria Stuart* (1800), *Fecioara din Orléans* (1801), *Mireasa din Messina* (1803) și *Wilhelm Tell* (1804).

În vara anului 1804, Schiller se îmbolnăvește din nou. Începuse lucrul la o nouă tragedie, *Demetrius*, dar lucrarea a rămas neterminată, păstrându-se doar fragmente. În ultimii ani Schiller fusese promovat consilier al Curții și înnobilit, dar erau doar titluri, fără a-i aduce vreun venit material, astfel încât el a fost nevoit să muncească continuu până în apropierea morții. La 9 mai 1805 se stingea din viață, rămânând în istoria literaturii drept unul dintre „prinții poeziei germane“.

Mădălina Geambașu

I.

n timp ce vremea se strică tot mai rău, vestind o aprigă furtună, pe malul Lacului celor Patru Cantoane stau de vorbă pescarul Ruodi, vânătorul Werni, ciobanul Kuoni și Seppi, ajutorul său.

Văzând pe cineva sosind în goană, Werni le spuse celorlalți:

– E Konrad Baumgarten, din Alzellen.

– Luntrașule, pentru Dumnezeu, dă-mi luntrea ta degrabă, ca să mă scapi de moarte, zise Konrad Baumgarten.

– De ce atâta grabă și care e pricina că te pândește moartea? întrebă Werni.

– La Rossberg, Wolfenschiessen – pârcălabul din cetate – a vrut să-mi necinstească femeia, dar bunul Dumnezeu și barda mea au făcut ca ea să scape de o asemenea rușine...

– I-ai despicat scăfârlia cu barda?

– Da, chiar așa am făcut.

– Ruodi, bunule pescar – zise Kuoni –, ia luntrea ta și trece-l pe malul celălalt, că dacă o fi să-l prindă călăreții, bine nu i-o fi!

– Cu dragă inimă aș face-o, zise pescarul, dar se pornește vijelia. S-aștepte, poate trece; se umflă apa, iar eu nu pot vâsli cu vântu-n față.

Werni, Kuoni și Seppi îi tot cereau lui Ruodi să-i salveze viața nefericitului Konrad Baumgarten, dar el, de frica morții ce-l aștepta din cauza aprigei furtuni așternute peste lac, nu se lăsa înduplecat defel.

Pe când vorbeau ei, din depărtare, tocmai la momentul potrivit, purtând pe umăr arbaleta, apărui Wilhelm Tell din Bürglen, care, aflând toată povestea, fără a dovedi pic de teamă de stihia înverșunată, se oferii să-l treacă el însuși apa pe nefericit, spunând:

– Talazul s-ar milostivi, dar pârcălabul niciodată.

Plecară ei și, când deja erau la o jumătate de cale, pe mal sosi ceata de călăreți ai lui Landenberg, pornită pe urmele lui Konrad Baumgarten. Mânioși și câinoși la suflet, călăreții, văzând că prada le-a scăpat, au intrat în turma de oi și au început să le omoare, apoi au dat foc colibeii pescarului.

Frângându-și mâinile, zise Ruodi:

– Ceruri, faceți voi dreptate! Când oare va veni izbăvitorul țării?

La Steinen, în cantonul Schwytz¹, Pfeifer din Lucerna, aflat în vizită la prietenul său, Werner Stauffacher, de bun rămas, tocmai ce-i zice:

¹ Cantoanele Schwytz, Uri și Unterwalden au încheiat, în 1291, Carta federală, considerată a fi documentul fondator al Confederației Elvețiene. (notele de subsol aparțin editurii)

– Deci, frate Werner Stauffacher, să nu cumva să vă-nchinați Austriei, mai bine, ca și-n trecut, să rămâneți cu împăratul și să vă țină Domnul mai departe liberi.

Imediat după ce Pfeifer plecă, dorind să ajungă cât mai curând la Gersau și refuzând cu regret invitația la cină, apăru Gertrud, frumoasa și înțeleapta soție a lui Werner.

– Ce te frământă, dragul meu? zice ea. Hambarul este plin, cirezile de vite și caii ți s-au întors cu bine la iernat, iar casa parcă-i cuib de nobili, atât e de semeață...

– Da, casa-i arătoasă, dar dedesubt se clatină pământul!

– Ce vrei să spui cu asta, Werner?

– Pe când stăteam chiar aici sub tei, dinspre Küssnacht, din cetate, a venit la mine pârcălabul Hermann Gessler cu ai lui și privi cu jind la casă. De atunci mă tot gândesc la cele ce mi-a spus: „*Aici eu sunt împărat și nu îmi este pe plac ca țărânul să clădească pe unde îi vine lui cheful. Dar las' că pun eu capăt și la asta!*“

– Ascultă și ia seama la ce spun: eu știam de mult. El n-are casă, că-i fiu mezin, și n-are nimic al lui decât mantaua de cavaler. Tu îl faci pe șvițer¹ să nu se plece în fața noii case domnitoare, de aceea pârcălabul îți este vrăjmaș. Ești încă teafăr, dar nu-i bine să aștepți până-și descarcă mânia asupra ta, căci, se știe, înțeleptul o ia-nainte.

– Cum?

– Ascultă-mi sfatul! Știi că toți se plâng de pârcălabul țării, Hermann Gessler, de lăcomia și cruzimea lui. De-acea n-ar fi rău să ții sfat, câțiva fruntași cinstiți, cum să scăpăm de jug.

– Femeie, ce primejdios vârtej de gânduri îmi stârnești! Ai chibzuit la ce mă-ndemni?

– Sunteți bărbați și-aveți secure. Pe cel îndrăzneț îl ajută Dumnezeu.

¹ Locuitor al Elveției; de la forma învechită Svițera, denumire provenind din lb. germ. – *Schweiz*.

– Te bucuri tu de casa nou zidită, dar nu gândești că războiul blestemat ți-o va îneca în flăcări!? Noi, ca bărbați, putem muri luptând, dar pe voi ce soartă vă așteaptă, Gertrud?

– Până la urmă, chiar și cel mai slab poate alege. Sar de pe punte în râpă și-am scăpat!

– Păi dacă tu n-ai teamă, eu plec chiar acum în Uri. Am acolo un prieten bun, pe Walther Fürst, care gândește ca noi, și-l mai avem alături și pe seniorul Attinghausen, care, deși e nobil, gândește ca poporul.

Gertrud intră în casă tocmai când în curtea lor sosi Wilhelm Tell, care îl aducea cu el pe tânărul Baumgarten pentru a-i căuta adăpost aici.

În piața publică din Altdorf, sub supravegherea unui vătaf, meșteri pietrari, lucrători și salahori muncesc de zor la construcția unei cetăți. Munca e grea și nu-i clipă de odihnă. Aflând că cetățuii i se va spune Zwing Uri¹, Werner Stauffacher îi spune cu tristețe lui Wilhelm Tell:

– Sunt în Uri, în țara libertății?

¹ Joc de cuvinte intraductibil: în limba germană „Zwing“ înseamnă cetate, dar cuvântul vine de la „zwigen“ – a sili, a constrânge.

